

Hoofdpuntenverslag

Vijfde Klankbordgroep methodebesluiten 2017 e.v. (regionale netbeheerders, TenneT en GTS)

d.d. 13 oktober 2015, te Den Haag

Dit hoofdpuntenverslag dient gelezen te worden in combinatie met de bijbehorende agendastukken.

Aanwezigen:

Partij	Persoon
Cogas	R. Hassink
DNWB	C. Jobse
Duurzame Energie Koepel	M. van Eijkelenburg
Endinet	J. Schepens
Enexis	G. de Jaeger J. Blommaert D. Verreth
Energie Nederland	H-B. Schurink R. Otter
GTS	F. Gräper M. de Haan L. de Ruiter - Kortleve
Liander	E. Hooykaas B. Witjes
Netbeheer Nederland	H-P. Oskam
Rendo	P.Pittau
Stedin	D. Duisenberg J. Bothe
TenneT	J-P. Dijkmans Y. Gremmen D. Abdoelkariem F. Woessink
VEMW	J. van de Worp
Westland	L. van Vliet
ACM	F. Koel (vz) P. Adriaansen A. Crespo-van de Kooij H. Klok J. de Koning G. Lybaart J. de Maa G. Moelker B. Postema L. Spee M. Vermeulen S. van de Water B. de Wildt M. van der Zande P. Zuiderwijk

Agenda:

1. Opening
2. Procesvoorstel ingediende agendapunten kbg-leden
3. Agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten
4. Q-factor
5. Inkoopkosten energie & vermogen
6. Dynamische efficiëntie (productiviteitsverandering en frontier shift)
7. Rondvraag en afsluiting

1. Opening

Het agendapunt Extra hoge druk netten is verschoven naar de bijeenkomst van 2 november omdat ACM daar iets meer tijd voor nodig heeft.

2. Procesvoorstel ingediende agendapunten kbg-leden¹

ACM vraagt of iedereen zich kan vinden in het procesvoorstel.

- Volgens GTS is het doel van een klankbordgroep van gedachten te wisselen en breed te discussiëren met klankbordgroepleden en ACM. Het procesvoorstel doet geen recht aan de aard en bedoeling van een klankbordgroep. GTS vindt dat de agenda evenwichtig moet zijn en zowel ideeën van ACM moet bevatten als voorstellen van klankbordgroepleden. GTS wil dat in de klankbordgroep wordt besproken welke punten geagendeerd worden en welke niet. Klankbordgroepleden hebben dan de mogelijkheid hun punten toe te lichten en hier kan dan over gediscussieerd worden.
- Enexis is het in de essentie eens met datgene wat GTS naar voren brengt. Materieel gezien zit er mogelijk weinig verschil tussen de afzonderlijke screening van ACM versus de optie waarbij je agendapunten met de KBG bespreekt, maar qua beleving wel.

ACM heeft de indruk dat er niet veel ruimte zit tussen wat partijen vragen en wat ACM voorstelt. ACM gaat alle conclusies en overlegde onderbouwing delen met kbg-leden en stelt partijen in de gelegenheid om tijdens een kbg punten te bespreken die ACM nu niet overneemt, wanneer er sprake is van verschil van inzicht over de noodzaak de methode te wijzigen.

Wetsvoorstel STROOM

ACM stelt voor om als het wetsvoorstel STROOM in de Tweede Kamer wordt aangenomen, vanaf de volgende klankbordgroepbijeenkomst uit te gaan van het scenario STROOM.

- Geen van de klankbordgroepleden heeft hier bezwaar tegen.

3. Agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten²

- TenneT ziet het onderwerp beïnvloedbaarheid graag op de agenda terug. Zij hebben een andere lezing van STROOM dan ACM.
- Diverse klankbordgroepleden vragen hoe en wanneer ze het kunnen laten weten wanneer zij van mening zijn dat onderdelen van STROOM relevant zijn voor methodebesluiten en moeten worden besproken met de klankbordgroep.

ACM verzoekt klankbordgroepleden om het voor de bijeenkomst van 2 november te laten weten als zij onderdelen uit STROOM missen in de eerder overlegde inventarisatie van ACM. Wanneer later blijkt dat een onderdeel uit STROOM relevant is voor de methodebesluiten, kijkt ACM dan, waar mogelijk samen met de kbg, wat dit betekent.

- GTS wil graag dat ACM de splitsing van GTS zo spoedig mogelijk agendeert. GTS vindt het belangrijk dat met klankbordgroepleden wordt besproken wat de splitsing van GTS betekent voor de methode van regulering. VEMW bespreekt graag het 'hoe en waarom' en de consequenties met de klankbordgroep.
- Liander vraagt of er later nog punten bij kunnen komen, bijvoorbeeld naar aanleiding van gesprekken over de voorgestelde agendapunten. ACM bevestigt dit.
- GTS vraagt of op de eerder genoemde data ook inderdaad kbg-bijeenkomsten zullen plaatsvinden. ACM bevestigt dit.
- TenneT geeft aan dat zij ook precariokosten heeft en dat dit onderwerp wat haar betreft niet alleen van belang is voor regionale netbeheerders.

Afspraken

- ACM stuurt een bevestiging van de geplande data naar de kbg-leden.

¹ Zie pagina 7,8 en 9 in dit verslag, opmerkingen Edinet B.V., GTS en Liander N.V. bij dit agendapunt

² Zie pagina 7,8 en 9 in dit verslag, opmerkingen Edinet B.V., GTS bij dit agendapunt

4. Q-factor³

Waarderingsfunctie

ACM is voornemens de waarderingsfunctie ontwikkeld door Blauw Research toe te passen. ACM vraagt of er nieuwe inzichten, feiten of omstandigheden zijn die ACM moet meewegen in deze keuze.

- Stedin geeft aan dat zij bij de investeringsbeslissingen voor het jaar 2013 geen rekening kon houden met de nieuwe waarderingsfunctie van Blauw Research (hierna: Blauw). In eerste instantie zou ACM een waarderingsfunctie opgesteld door Blauw toepassen waarin de onderbrekingsfrequentie belangrijker was dan de onderbrekingsduur. Vervolgens heeft Blauw een nieuwe waarderingsfunctie ontwikkeld. Bij deze functie was het belang van de onderbrekingsfrequentie en –duur omgekeerd. Tot februari 2013 was er volgens Stedin dus veel onduidelijkheid over de vraag of onderbrekingsfrequentie of onderbrekingsduur belangrijker is. Stedin geeft aan dat dit verschillende investeringen vereist. Stedin heeft de investeringsbeslissingen voor het jaar 2013 genomen op grond van de assumptie dat onderbrekingsfrequentie belangrijker is dan onderbrekingsduur omdat dit de conclusie was van het onderzoek van SEO en de eerste waarderingsfunctie van Blauw Research. Als de nieuwe waarderingsfunctie van Blauw voor 2013 wordt toegepast, zijn de investeringen van Stedin om de onderbrekingsfrequentie in te korten minder rendabel. Investeringsbeslissingen om de onderbrekingsfrequentie in te korten zijn kapitaalintensieve investeringen. Investeringsbeslissingen om daarentegen de onderbrekingsduur te verkorten zijn meer operationele maatregelen (genoeg storingsdiensten inzetten en efficiënt inzetten). Stedin kon de investeringskeuzes niet snel genoeg veranderen, grote bedrijven hebben hiervoor meer tijd nodig.
- Volgens VEMW is voor afnemers een lage onderbrekingsfrequentie het belangrijkste. Op de tweede plaats gaat onderbrekingsduur een rol spelen. Voor afnemers is niet de gemiddelde kwaliteit, maar de kwaliteit op de eigen aansluiting van belang. Daarnaast merkt VEMW op dat niet alleen onderbrekingen van elektriciteit maar ook spanningsdips en andere spanningsverschijnselen tot hinder kunnen leiden bij afnemers.
- Liander stelt dat de waarderingsfunctie van SEO onverklaarbare onjuistheden bevatte vanwege een discontinuïteit in de functie. De eerste functie van Blauw, die ook een discontinuïteit bevatte, is daarom op verzoek van de netbeheerders gewijzigd. Liander heeft nooit op de functie van SEO geacteerd omdat deze waarderingsfunctie niet geschikt was. De nieuwe waarderingsfunctie van Blauw Research lijkt te zijn beïnvloed door de smaak van de consultant. De tekst van het rapport rijmt niet met de uitkomst. Liander wil, om op de waarderingsfunctie te kunnen vertrouwen, nadere toelichting over de onderliggende keuzes en overwegingen. Het rapport biedt onvoldoende toelichting.

ACM vraagt of Liander en andere netbeheerders voorstander zijn van het voorstel van Stedin om voor 2013 de waarderingsfunctie van SEO toe te passen.

- Liander is daar geen voorstander van omdat het een ongeschikte waarderingsfunctie is.
- Rendo geeft aan voor de eenvoud één waarderingsfunctie voor de gehele periode te willen.
- De overige netbeheerders geven geen reactie op deze vraag.

De herverkaveling van Endinet en Friesland en Noord-Oost Polder (hierna: FNOP-gebied)

ACM is voornemens om het q-bedrag dat bij de overgedragen gebieden hoort, met de afnemers mee te laten gaan naar de nieuwe netbeheerder. Het q-bedrag van Endinet gaat daarom naar Enexis terwijl het q-bedrag van het FNOP-gebied naar Liander gaat.

Het q-bedrag van het FNOP-gebied kan op twee manieren berekend worden: op een nauwkeurige en manier en op een meer globale wijze. ACM was voornemens de nauwkeurige methode toe te passen. Het q-bedrag zou dan berekend worden met storingsgegevens van het FNOP-gebied. Tijdens een gesprek met Enexis en Liander zijn echter twee zaken naar voren gekomen. Het kost Enexis veel moeite storingsdata specifiek voor het FNOP-gebied te achterhalen. Daarnaast heeft deze methode invloed op het q-bedrag voor andere netbeheerders. Om deze twee redenen neigt ACM na dit gesprek naar de globale optie, waarbij het q-bedrag van het FNOP gebied wordt

³ Zie pagina 7,8 en 9 in dit verslag, opmerkingen Edinet B.V. en Liander N.V. bij dit agendapunt

berekend op basis van de gemiddelde onderbrekingsduur en –frequentie van Enexis. ACM vraagt hoe de aanwezigen tegen beide opties aankijken.

- Rendo vraagt waarom het q-bedrag met de afnemer meegaat. Het doel van de q-factor is om netbeheerders te prikkelen door de kwaliteit uit het verleden mee te nemen in tarieven voor de toekomst. Kwaliteit geleverd voor de herverkaveling door een netbeheerder, wordt nu meegenomen in de tarieven van een andere netbeheerder na de herverkaveling. De door ACM gekozen methode werkt vreemd voor een netbeheerder, bijvoorbeeld in het kader van investeringen. De vraag van Rendo is waarom ACM hiertoe besluit.

ACM legt uit dat zij het vanuit het perspectief van de afnemer kijkt. Zij betalen de vergoeding. ACM vindt het belangrijk dat afnemers betalen voor de aan hen geleverde kwaliteit. Bovendien gaat ACM er vanuit dat netbeheerders, in dit geval Enexis en Liander, rekening houden met de kwaliteit van het net en de q-factor tijdens de onderhandelingen die zijn gericht op de overdracht.

- VEMW pleit in principe voor de nauwkeurige methode. Maar: wellicht is de nauwkeurige methode niet doelmatig vanwege de hoge administratieve lasten, als het niet veel oplevert.
- Liander is van oordeel het om een erg klein bedrag gaat ten opzichte van de totale inkomsten. Het achterhalen van de gegevens voor de nauwkeurige methode kost al meer. De tweede methode is bovendien goed omdat dit geen effect heeft op het q-bedrag van andere netbeheerders, die niet betrokken zijn bij de herverkaveling.

ACM neemt de gemaakte opmerkingen mee in haar overwegingen.

Veranderingen als gevolg van STROOM

ACM bespreekt de veranderingen als gevolg van inwerkingtreding van het wetsvoorstel STROOM. Het q-bedrag zal voor de jaren 2013-2015 worden berekend. Echter, de reguleringsperiode wordt onder STROOM langer dan drie jaar. Doordat het q-bedrag over drie jaar verdeeld wordt over een periode langer dan drie jaar, is het effect in de reguleringsperiode 2017 en verder kleiner. Daarnaast is ACM waarschijnlijk juridisch gezien niet verplicht een q-factor vast te stellen. Een q-bedrag volstaat. ACM stelt voor dit bedrag gelijkmatig over de reguleringsperiode te verdelen.

- Liander vindt het prima om het gelijkmatig te verdelen. Het laten op- of aflopen is iets reconstrueren wat er feitelijk niet is.
- Endinet geeft aan dat het prettig is om het gehele q-bedrag binnen dezelfde reguleringsperiode te hebben afgehandeld. In het geval van de q-factor werd 1/3 deel van het q-bedrag soms pas één reguleringsperiode later verrekend.
- Stedin vraagt hoe het in zijn werk gaat wanneer er een reguleringsperiode van zes jaar wordt vastgesteld. ACM wijst op de mogelijkheid om de parameters na drie jaar te wijzigen en geeft aan dat ACM voornemens is om dichtbij de wet te blijven. Stedin wijst erop dat er moet worden gediscussieerd over wat deze parameters zijn en of het q-bedrag er een van is. Verschillende aanwezigen delen deze mening.

Een extra vraag van Rendo: gewichten onder- en bovenliggend

- Rendo vraagt naar de stand van zaken met betrekking tot het heroverwegen van de verhouding onder- en bovenliggend voor het berekenen van de gecorrigeerde onderbrekingsfrequentie.
- Enexis heeft een onderzoek verricht en met netbeheerders gedeeld.

Afspraak:

- Enexis stuurt ACM de resultaten van hun onderzoek over de verhouding onder- en bovenliggende netbeheerders.

5. Inkoopkosten energie & vermogen⁴

Energie Nederland vraagt of saldo van tweezijdig regelen is meegenomen bij de inkoopkosten energie en vermogen van Tennet, dit resulteert namelijk in een opbrengst. Tennet reageert met de

⁴ Zie pagina 7,8 en 9 in dit verslag, opmerkingen Edinet B.V., GTS en Liander N.V. bij dit agendapunt

opmerking dat het voordelig saldo wordt teruggegeven in het systeemdienst tarief.

Na presentatie ACM krijgt Tennet gelegenheid enkele slides te presenteren. ACM stuurt deze slides bij verslag aan deelnemers klankbordgroep.

- Tennet houdt pleidooi om alle feiten en uitgangspunten eerst te bespreken voordat een keuze rondom nacalculatie wordt gemaakt. Tennet constateert dat ACM geen aandacht heeft voor de mate waarin kosten beïnvloedbaar zijn. Tennet merkt verder op dat gekeken naar de afgelopen jaren met de voorgestelde wijziging een financieel voordeel behaald zou zijn wat niet perse de verdienste van Tennet was geweest.
Tennet geeft aan dat het afschaffen van nacalculatie erin kan resulteren dat zij afspraken over flow volumes mogelijk niet meer kan nakomen en/of benodigde voorzieningen niet meer zal inkopen op de markt. Met betrekking tot dat laatste was de suggestie immers gewekt dat substitutie door eigen productie mogelijk efficiënter is. Tennet is van mening dat de markt zoveel mogelijk de ruimte moet krijgen, dus niet sturen op flows door de TSO, en dat zoveel mogelijk wordt overgelaten aan de markt, dus geen TSO die zelf de productie regelt. ACM signaleert dat Tennet weliswaar aangeeft dat zich tussen jaren grote verschillen voordoen in de inkoopkosten energie en vermogen maar dat dit ook opgaat voor de andere (operationele) kosten. Het is de ACM er niet om te doen om de hoogte van de inkoopkosten energie en vermogen te schatten maar dat van de totale kosten.
- Energie Nederland merkt op dat het om meer gaat dan alleen tarieven. Hier speelt ook een belang van marktwerking en prijsvorming. Tennet zou bij de voorgestelde aanpak bijvoorbeeld kunnen overwegen de kosten van redispatch te drukken door de grenscapaciteit naar beneden bij te stellen. Energie Nederland vraagt aandacht voor dat wat vanuit de bedrijfsvoering van Tennet een optimalisatie kan zijn niet altijd voor de markt goed hoeft uit te pakken. ACM zegt dat het in essentie gaat om het efficiënt opereren door de TSO. Op verschillende manieren kan de TSO invloed uitoefenen op kosten. Bij het inkopen van energie en vermogen telt ook de strategie van inkoop mee, welk product op welk moment voor welke tijd. Tennet stelt dat zij bij de huidige bonus/malus systematiek al geprikkeld wordt. De voorgestelde systematiek kan er bovendien toe leiden dat zij maatregelen zal moeten treffen die de marktintegratie tegengaan. Bijvoorbeeld door volumes aan importen te beperken waardoor volumes netverliezen omlaag gaan. ACM merkt hierbij op dat de TSO ook bij de inkoop van het type transformator rekening kan houden met de consequenties voor de volumes netverliezen. Tennet stelt dat zij deze totex benadering onderschrijft maar dat het effect wat hiervan uitgaat marginaal is ten opzichte van de andere effecten die zich hier voordoen.
- VEMW stelt dat er voor de TSO een prikkel moet zijn om efficiënter te worden. De beïnvloedbaarheid zit in de manier waarop Tennet de markt benadert. Dit is een algemeen uitgangspunt (ook van uit Europa): zoveel mogelijk markt, zo klein mogelijke TSO.
Beïnvloedbaarheid zit ook in de wijze waarop Tennet meerdere systeemtaken in z'n geheel optimaliseert. VEMW roept in herinnering dat zij voor de vorige periode al hebben aangegeven voorstander te zijn van het gelijktrekken van de regulering voor landelijke en regionale netbeheerders. VEMW vindt het nu nog steeds een goed voorstel maar plaatst daar de volgende kanttekeningen bij. Ten eerste het gegeven dat het huidige systeem nu al een prikkelwerking in zich heeft met gedeeltelijke nacalculatie geen argument is om het dan maar daarbij te laten. Ten tweede heeft ACM in de onderbouwing wel naar het verleden gekeken maar niet naar de toekomst, een scenario analyse is hier op zijn plaats. Liander merkt op dat ook regionale netbeheerders fluctuaties in inkoopkosten energie en vermogen kennen.

Ook GTS krijgt gelegenheid enkele slides te presenteren. Deze slides zullen aan deelnemers klankbordgroep worden nagestuurd.

- GTS stelt dat een prikkel op niet-beïnvloedbare kosten niet passend is. De reden dat getallen in de presentatie afwijken van die van ACM is gelegen in pensioenkosten waarvoor GTS geschoond heeft. GTS neemt waar dat variatie in de opex kosten lager is dan die van inkoopkosten energie en vermogen. Voorstel van GTS is om huidige systematiek te behouden en voor de QC taak prognoses te hanteren en deze volledig na te calculeren.

ACM merkt op dat GTS spreekt over niet beïnvloedbare kosten terwijl bijvoorbeeld het type compressor dat GTS gebruikt of de inkoopstrategie de kosten van inkoop energie en vermogen wel

degelijk kan beïnvloeden.

- GTS stelt dat inkoopkosten grotendeels niet beïnvloedbaar zijn. Het hangt af van energieprijzen, weer, gedrag shippers.
- VEMW verwijst naar gepresenteerde figuren waar in jaren met koude winters juist sprake is van hogere opex en lagere inkoopkosten energie. VEMW vraagt zich af wat relevantie van wel of niet beïnvloedbare factoren dan is voor het schatten van kosten.

6. Dynamische efficiëntie (productiviteitsverandering en frontier shift)⁵

- VEMW wil de meest recente dataset pakken, omdat er bij de (niet gereguleerde) energiebedrijven veel aandacht is geweest voor efficiëntie vanwege de crisis de afgelopen vijf jaar. VEMW vraagt ook om inzicht in de dataset. VEMW wil niet het gemiddelde van de bandbreedte en vindt dat netbeheerders moeten streven naar beste 10%.
- TenneT merkt op dat in de berekening van de frontier shift niet het risico is verwerkt van de inkoop energie en vermogen. Daarom zou de frontier shift niet moeten worden toegepast op inkoop energie en vermogen. TenneT vraagt of ACM rekening houdt met het feit dat behalve de data, ook de onderzoeken representatief moeten zijn? TenneT merkt ook op dat uit EU-onderzoek een peergroup is gekomen, en vraagt waarom die niet wordt gebruikt.
- GTS merkt op dat er al twee consultants zijn geweest. Waarom is een derde consultant nu nodig? ACM reageert dat er behoefte is om empirisch de lengte van de meetperiode te bepalen en dat wordt gezocht naar een goede motivering. GTS vraagt zich af of die andere onderzoeken niet goed waren. ACM stelt dat het onderzoek is gestart, mede omdat GTS dit punt naar voren heeft gebracht.
- TenneT vraagt of de representativiteit aan een sanity check wordt onderworpen. ACM merkt op dat het aan de consultant is overgelaten te bepalen wat representatief is. TenneT stelt daarop dat ACM het punt in de bandbreedte kiest en vraagt of ACM nog rekening houdt met de representativiteit. ACM stelt dat zij zich laat adviseren door de consultant en vervolgens bepaalt of dit advies wordt overgenomen.
- TenneT vraagt of de consultant het onderzoek niet kan komen presenteren op de klankbordgroep. ACM gaat bekijken of het nuttig is.
- GTS vraagt of de consultant of ACM bepaalt wat representatief is. ACM stelt zich hierover te laten adviseren door de consultant en de resultaten te bekijken.
- Rendo merkt op dat bij de bepaling van de WACC is gekeken naar de Eurozone. Bij de bepaling van de frontier shift wordt gekeken naar de wereld. Hij vraagt zich af waarom een andere peer group wordt gekozen.

Productiviteitsverandering

ACM schetst het kader op hoofdlijnen en geeft aan drie meetjaren (2013-2015) te willen toevoegen aan de meetperiode.

- Liander vraagt of eindeloos jaren toegevoegd kunnen worden of dat er een maximum meetperiode is. ACM stelt voorlopig jaren toe te voegen. Het moment waarop de meetperiode te lang is, is niet bekend, maar is nog niet bereikt.
- VEMW wijst op de discussie uit het verleden over de vraag of alle RNB's naar efficiëntie toe zijn gegroeid en vraagt of er rekening is gehouden met catch-up effecten, die er in het begin van de regulering veel geweest zullen zijn. ACM stelt dat daar rekening mee is gehouden omdat de eerste vijf jaren worden weggelaten en er wordt gestart in 2005.
- TenneT verzoekt ACM de onderzoeksopdracht aan Oxera voor het berekenen van de frontier shift te delen. ACM komt hier op terug.

7. Rondvraag en afsluiting

⁵ Zie pagina 8 en 9 in dit verslag, opmerkingen GTS en Liander bij dit agendapunt

Reactie op hoofdpuntenverslag Klankbordgroep methodebesluiten 2017
d.d. 13 oktober 2015, te Den Haag

Endinet B.V. | John Schepens:

Pagina 2, agendapunt 2, Procesvoorstel ingediende agendapunten kbg-leden 2^e bullet:

Enexis is het in de essentie eens met datgene wat GTS naar voren ~~brengen~~ brengt. Ook de overige leden van de klankbordgroep hebben recht op een volledige discussie. Materieel gezien zit er mogelijk weinig verschil tussen de afzonderlijke screening van ACM versus de optie waarbij je agendapunten met de KBG bespreekt, maar qua beleving wel.

Pagina 2, agendapunt 3, Agendering volgende klankbordgroepen, 4^e bullet:

Liander vraagt of er later nog punten bij kunnen komen, bijvoorbeeld naar aanleiding van gesprekken over de voorgestelde agendapunten. ACM bevestigt dit. Liander vraagt in elk geval de update van parameters op de agenda te zetten.

Pagina 3, Q-factor, 3^e bullet:

Liander wil, om op de waarderingsfunctie te kunnen vertrouwen, nadere toelichting over de onderliggende keuzes en overwegingen. Het rapport biedt onvoldoende toelichting. ACM zegt toe hier nog op terug te komen.

Pagina 5, Inkoopkosten energie & vermogen, laatste deel 2^e bullet:

Ten tweede heeft ACM de voorstellen onvoldoende met feiten onderbouwd. In de onderbouwing is wel naar het verleden gekeken maar niet naar de toekomst, een scenario analyse is hier op zijn plaats. Liander merkt op dat ook regionale netbeheerders fluctuaties in inkoopkosten energie en vermogen kennen. Ook hier kunnen foute schattingen van de prijsontwikkeling tot grote verschillen leiden.

GTS | Marien de Haan:

Pagina 2, agendapunt 2, Procesvoorstel ingediende agendapunten

1. In de eerste bullet dient de zin "GTS vindt dat de agenda evenwichtig moet zijn en zowel ideeën van ACM moet bevatten als voorstellen van klankbordgroepleden." Te worden gevolgd door de zin: "Volgens GTS zou het uitgangspunt moeten zijn dat alles wat partijen opbrengen geagendeerd wordt tenzij het onderwerp evident onredelijk is".
2. In de eerste bullet dient de zin "GTS wil dat in de klankbordgroep wordt besproken welke punten geagendeerd worden en welke niet." Te worden gevolgd door de zin: "Voorstel is om vast te stellen of de tot nu toe opgebrachte onderwerpen evident onredelijk zijn en om ze anders (gewoon) te agenderen."
3. De tweede bullet dient te worden afgesloten met de zin: Ook TenneT onderschrijft de GTS inbreng en ook Netbeheer Nederland verzoekt om behandeling van alle onderwerpen; zonder eenzijdige selectie van ACM vooraf.
4. De zin: "ACM gaat alle conclusies en overlegde onderbouwing delen met kbg-leden en stelt partijen in de gelegenheid om tijdens een kbg punten te bespreken die ACM nu niet overneemt, wanneer er sprake is van verschil van inzicht over de noodzaak de methode te wijzigen." Dient te worden vervangen door: "ACM zegt toe dat zij op het voorstel terugkomt."

Pagina 2, agendapunt 3, Agendering volgende klankbordgroepen:

5. Er dient na de tweede bullet, een bullet toegevoegd te worden die luidt: “KBG-leden geven aan dat zij mogelijk een andere interpretatie van STROOM hebben op een aantal onderwerpen.”
6. In de derde bullet dient na de zin “VEMW bespreekt graag het ‘hoe en waarom’ en de consequenties met de klankbordgroep.” de volgende zin te worden toegevoegd: “GTS geeft daarop aan dat alleen het ‘hoe’ thuishoort op de agenda van de KBG.”

Pagina 5, Inkoopkosten energie & vermogen:

7. Eerst bullet, de zin “Tennet merkt verder op dat gekeken naar de afgelopen jaren met de voorgestelde wijziging een financieel voordeel behaald zou zijn wat niet perse de verdienste van Tennet was geweest.” Dient te worden gewijzigd in “Tennet merkt verder op dat ze gekeken naar de afgelopen jaren met de voorgestelde wijziging een groot financieel voordeel van vele tientallen miljoenen zou hebben behaald, zonder dat dit een verdienste van TenneT zou zijn geweest, omdat zowel prijs als volumes nauwelijks door TenneT zijn te beïnvloeden.”
8. Tweede bullet, na de zin: “Energie Nederland vraagt aandacht voor dat wat vanuit de bedrijfsvoering van Tennet een optimalisatie kan zijn niet altijd voor de markt goed hoeft uit te pakken.” dient de volgende zin te worden toegevoegd: “Ook omdat het voorstelbaar is dat de eventuele efficiencywinst (bij TenneT) door de extra prikkel die uitgaat van volledige nacalculatie, aan de andere kant (bij marktpartijen) meer dan verloren gaat door perverse prikkels op marktwerking.”
9. Vierde bullet, na de zin: “GTS neemt waar dat variatie in de opex kosten lager is dan die van inkoopkosten energie en vermogen.” dient de volgende zin te worden toegevoegd: “De stelling van ACM dat de inkoopkosten energie relatief stabiel zijn is dus niet houdbaar, want niet in overeenstemming met de data.”
10. Na de zin “ACM merkt op dat GTS spreekt over niet beïnvloedbare kosten terwijl bijvoorbeeld het type compressor dat GTS gebruikt of de inkoopstrategie de kosten van inkoop energie en vermogen wel degelijk kan beïnvloeden” dient de zin “Bovendien merkt ACM op dat GTS wel meer niet beïnvloedbare kosten heeft - zoals de kapitaalkosten van het bestaande leidingen – waar ook niet op wordt nagecalculeerd.” te worden toegevoegd.

Pagina 5 en 6 Dynamische efficiëntie (productiviteitsverandering en frontier shift):

11. Na de tweede bullet dient als derde bullet te worden toegevoegd: “ACM kondigt aan dat ze voornemens is nog een KBG over de Frontier Shift te organiseren als OXERA haar onderzoek heeft afgerond (planning: eind november).”
12. Bullet vijf, de zin “TenneT vraagt of de consultant het onderzoek niet kan komen presenteren op de klankbordgroep.” Dient te worden veranderd in: “Tennet stelt voor om eerder ook al een (extra) KBG met OXERA te organiseren teneinde het rapport te bespreken als het zich nog in de conceptfase bevindt, zodat het OXERA het commentaar van de KBG-leden mee kan nemen in haar eindrapport.

13. Aan de zesde bullet, na de zin “ACM stelt zich hierover te laten adviseren door de consultant en de resultaten te bekijken.” dient het volgende te worden toegevoegd: “Volgens ACM is representativiteit niet vooraf als eis meegegeven aan OXERA. GTS stelt dat het uiteindelijk aan ACM – en niet de consultatent – is om te beslissen over wat representatief is en wat niet.

Liander N.V. | Erik Hooykaas:

Pagina 2, agendapunt 3, Agendering volgende klankbordgroepen, na 6^e bullet:

toevoegen 7e bullit: Liander vraagt ACM aan de lijst toe te voegen het onderwerp parameters in geval van een zesjarige reguleringsperiode, in het bijzonder welke parameters geüpdatet worden.

Pagina 3, Q-factor, 3^e bullet:

Wijzigen 3e bullit: “.....omdat deze waarderingsfunctie niet geschikt was. De nieuwe waarderingsfunctie van Blauw Research lijkt te zijn beïnvloed door de smaak van de consultant. De tekst van het rapport rijmt niet met de uitkomst. Liander wil, om op de waarderingsfunctie te kunnen vertrouwen, nadere toelichting over de onderliggende keuzes en overwegingen. Het rapport biedt onvoldoende toelichting. in “..... omdat deze waarderingsfunctie niet robuust kon zijn en daarmee ongeschikt was voor investeringsbeslissingen. De waarderingsfuncties van SEO en Blauw Research lijken mede te zijn beïnvloed door de smaak van de consultants. De tekst van het rapport lijkt soms niet te rijmen met de uitkomst. Liander vraagt ACM of zij dan wel Blauw Research nadere toelichting over de onderliggende keuzes en overwegingen bij de waarderingsfunctie zou kunnen geven zodat netbeheerders meer comfort krijgen bij het model en de uitkomsten. Het rapport is hiervoor te summier.

Pagina 5, Inkoopkosten energie & vermogen. 3^e bullet:

Toevoegen aan derde bullit: Liander merkt op dat ook regionale netbeheerders fluctuaties in inkoopkosten energie en vermogen kennen. *Indien harmonisatie van regulering TenneT en RNBE nagestreefd wordt, zou ook gekozen kunnen worden om de inkoopkosten energie en vermogen bij regionale netbeheerders uit de maatstaf te halen en via bonus/malus regeling te prikkelen.*